

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 282

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְוֵרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן"

מה ה' חושב על השלוה?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

אינו נוטל ממנה ריוח כשאר סחורות, רק כפול ומכופל לפי העמל להשיגה. ואם כך בבני אדם, על אחד כמה וכמה לטוב ומטיב בלי תכלית, נותן שכר מצוות לכל אחד ואחד בלי תכלית. זולת זאת נותן שכר על העמל של המצוה. אם

עשה בעמל בלי שעור הרבה יותר ישלם לו הקב"ה. ומעתה יפה אמר שלמה המלך ע"ה: **"אַף חֲכַמְתִּי עֲמֵדָה לִי"** (קהלת' ב). ופירשו ז"ל (ילו"ש שם): **"תורה שלמדתי באף, נתקיימה לי פירוש: ביגיעה, היא שעמדה לי. לשלי תחשב.**

ומעתה מובן היטב דברי הקב"ה, למה אתה רוצה לישב בשלוה? הלא אם תלמד תורה ביגיעה ובאף על ידי טרדות עולם הזה ותתיגע לפנות דעתך לתורה ועבודה על ידי יגיעה, הלא שכר בלי יגיעה בטל נגד שכר ביגיעה. ואיך תרצה להפסיד שכר נורא כזה? ונתוספו לו כ"ב שנה אבל על בנו, עד כי אמר: **"כִּי אֲרַד אֶל בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה"** (בראשית לז). וגם יצחק ככה על צערו חנם ולא היה יכול לגלות לו. וכיותר גדול צערו על שלא שרתה עליו השכינה. והנה יעקב שסבל בימיו כל כך צרות כמו שביארנו ועכ"ז שחק הקב"ה ממנו, מה שרצה לישב בשלוה מכאן ולהבא. ומעתה נוכל להבין מה הפסד מאד של האדם היושב כל ימיו בשלוה! ומה שכרו גדול של הכובש רצונו ושובר מדותיו שזאת היגיעה יותר גדולה! מחלקם יהיה חלקנו אכ"ר.

(חכמה ומוסר' ח"א מא' ריד).. ■

לנוח מעט ולישב בשלוה? ואף על פי כן **'אמר הקב"ה: "לא דיין לצדיקים.."** לאדם קרוץ מחומר, יראה כי הצרות של עולם הזה צרות הנה והכל מחמת שלא ראה צרות יותר גדולות. וגם הטוב של עוה"ז ידמה לו כי טוב הוא והכל מחמת שלא ראה טובה יותר. אבל הקב"ה שהוא יודע מה הן צרות של עולם הבא ויודע מה הן טובות של עוה"ב, כמו שאמרו חז"ל (ברכות' לד): **"כל הנביאים לא נתנבאו אלא... ולעושי פרקמטיא לת"ח... אבל תלמיד חכם עצמו "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו"** (ישעיה' סד). הרי כי אחרי כל תוקף הידיעות שידעו הנביאים בעולם הבא, אין ידיעתם נחשב כפי מה שהוא. טובות עוה"ז ורעותיו הם לא יותר מרגע. וא"כ יפה אמר הקב"ה, שרק הוא יודע עוצם העונג של עוה"ב בכמות בלי הפסק וגם אכות הטוב בלי תכלית. אטו אין כדאי לסבול נשיכת זכוב קטן כרגע, בשביל שכר עצום ונורא מאד, אשר גם עין נביאים לא ראו? והנה מלבד שכר עצם המצוה הנורא, יותר נורא, מי שעושה מצוה בעמל.

הסחורה שאדם יגע עליה עד שמשיגה,

אמרו ז"ל (מובא ברש"י): **'בקש יעקב לישב בשלוה... אמר הקב"ה: "לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז?"** אטו מגברא דלית ליה קא בעי? ממלך מלכי המלכים הקב"ה קא בעי! וכי לית ליה להקב"ה לתת לצדיקים גם בעוה"ז? וכי **'לאכול מפריה'** הוי בעי **'יעקב לישב בשלוה'**? הלא להיות פנוי לעבודתו יתברך קא בעי!

הנה יעקב אבינו ע"ה כבר סבל הרבה, י"ד שנה למד בבית מדרשו של עבר רצופות בלי הפסק רגע. וגם כלילה לא שכב כלל, כנאמר: **"וַיֵּשְׁכֶב בְּמָקוֹם הַהוּא"** (בראשית' כח). ופירש רש"י ז"ל: **'באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים שמש בבית עבר לא שכב כלילה שהיה עוסק בתורה.** הישוער עמל כזה יליגע מחשבתו בעיון גדול י"ד שנים רצופות?

עשרים שנים היה בבית לבן רבן של רמאים והיה אצלו עבד, עשרים שנה כנאמר: **"הֲיִיתִי בְיוֹם אֶכְלְנִי חֶרֶב וְקָרַח בְּלִילָה וַתַּדְדַּר שְׁנָתִי מֵעֵינָי"** (שם לא). ורימה אותו עשרת מונים. והוצרך להתרחק מבית אביו אשר ביתו היה יותר מבית מלכים. והוצרך לגלות מבית גדול יותר ממלך. וכן בנו של אברהם אבינו ע"ה יהיה עבד עשרים שנה בבית רשע רמאי?! אחר כך הפחד מעשיו שבא עליו בד' מאות איש. ואיתא במדרש רבה כי הם היו רק ראשי גייסות. אחר כך **"וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ"** (שם לב). שרו של עשיו. ומה עוול אם רוצה

מדיני טלטול בעלי חיים בשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

עיי"ש).
6. כמו כן היתר זה לא נאמר לענין תרנגול, כיון שדרך התרנגול כשמדדין אותו הרי הוא מגביה את עצמו מן הארץ, לכן יש לחוש בזה יותר לטלטול. (שח מ).
7. אמנם במקום הצורך, כגון: שיש צער לתרנגול או הפסד ממון, התיירו לדחותו על ידי דחיפה מאחוריו ובלא לאוחזו כלל כדי שיכנס מחמת כן ללול ומדובר כמובן באופן שאין בזה איסור צידה. (שח מ סקנ"ב). ■

משום שהוא מוקצה, אלא יפריחנו על ידי דבר אחר בלא שיטלטל את העוף. (שח סקמ"ו)
4. אמנם כשיש לבהמה צער, התיירו חכמים לטלטלה במקצת, כגון: לאוחזה בצוארה או בצדריה ולדחותה על ידי כך למקום אחר. (שח מ סקנ"א)
5. היתר זה לא נאמר כשהבהמה עומדת ברשות הרבים, כיון שיש לחוש שמא בתוך כך יגביהנה ויעבירנה ד' אמות ברשות הרבים, ובדבר זה יש איסור מן התורה. ונחלקו הפוסקים מה הדין כשהבהמה עומדת בכרמלית. (שח סקנ"ג

1. דבר שאינו אוכל ואינו כלי (כגון: עצים ואבנים) הרי הוא מוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו בשבת. ואפילו במקום שיש לו הפסד ממון מחמת שאינו מטלטלו. (שח סקמ"ו).
2. בעלי חיים הרי הם בכלל זה, שהרי אינם אוכל ואינם כלי ולכן אסור לטלטלם בשבת ואפילו להגביה רק חלק מן הבעל חי אסור [פרט לאופנים דלהלן]. (שח לט מ).
3. לכן עוף הפורח מעל גבי כלי זכוכית, אף שעלול להפסידם במעופו, אסור לדחוף ולסלק את העוף בידיים,

בס"ד

לקראת הסוף... עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א

ירושלים

שערי העיר יפו 216

ביום רביעי כב' כסלו 09/12/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה 20 ש"ח

בית דגן

בית ספר רמב"ם קפלן 4

ביום שני כז' כסלו 14/12/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

קרני שומרון

מרכז פיס קרני שומרון

ביום שלישי כח' כסלו 15/12/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

עופרים

מתנ"ס עופרים

ביום רביעי כט' כסלו 16/12/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה חינם

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" © ההרצאות מאובטחות

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

דברי אגדה

תבין בו, נאה לשון קדש, בענין שבת כשתעמוד על עיקרו. וטעם לקידוש היום על היין; כי הוא כנגד יין המשומר בענביו. וכל המברך על היין בערבי שבתות 'זוכה וממלא גרבי יין' ('שבת' כג): ובפירוש אמרו (ילוש' בראשית' ב): 'נובלות העולם הבא, שבת'. וכתוב: 'ויין ישמח לבב אנוש' (תהילים' קד). אמר: 'לִבְבִי' ולא אמר: 'לִבִּי', רמז לב' לבבות. ואמרו בענין: 'ויסעדו לִבְכֶם' ('בראשית' יח). שלא אמר: 'לִבְכֶם' שאין להם אלא לב אחד, נמצא לפי דבריהם; כפל הבי'ת אינו ללא צורך כמו שיחשבו הפתאים, אבל היא מורה על ב' לבות. ■

מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות (משנה 'קידושין' א). ובא 'שְׁמֹר' לחייבן, שהיא מצות לא תעשה, כמו שאמרו: 'כל מקום שנאמר: 'הִשְׁמֵר', 'פֶּן' ו'אֵל' אינו אלא בלא תעשה' ('עירובין צו). ו'כל שישינו בשמירה ישנו בזכירה' ('ברכות' כ). ואמר הכתוב: 'לְקַדְּשׁוּ' ולא אמר: 'לִכְבְּדוּ', מהו קידוש הזה? אם לאיסור מלאכה כבר נאמר: 'לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה' ('שמות' כ). אם לקדשו על היין, כבר נאמר: 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' וממנו למדו רז"ל לומר: 'זוכרהו על היין' ('פסחים' קו). ולא למדוהו מ'לְקַדְּשׁוּ'. ומהו 'לְקַדְּשׁוּ'? לקרא אליו הקדש. אם

הרמב"ן בספרו 'האמונה והבטחון' (פרק יט) כותב, נאמר: 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוּ' ('שמות' כ). ובמשנה תורה נאמר: 'שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' ('דברים' ה). ואמרו חז"ל: 'זָכוֹר' ו'שְׁמֹר' בדבור אחד נאמר' (רש"י 'שמות' כ). ובאגדה: 'זָכוֹר' לזכר ו'שְׁמֹר' לנקבה. וכתוב: 'אֶת שַׁבְּתֵי תְשַׁמְרוּ' ('ויקרא' יט). לא אמר 'שַׁבָּת' אלא 'שַׁבְּתֵי', לפי שמצינו שבת זכר ונקבה דכתיב: 'שְׁמֵר שַׁבָּת מְחֻלָּלוֹ' ('ישעיה' נו). וכתוב: 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לְכֶם מְחֻלָּלֶיהָ מוֹת יוֹמָת' ('שמות' לא). ואלמלא 'שְׁמֹר' לא היו הנשים חייבות בקידוש היום, לפי שהיא 'מצות עשה שהזמן גרמא', ו'כל

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה'

נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

מותר בשבת. אכן, מה הדין ומדוע?
תשובה: אסור. ומקור הדבר: כתוב ברמ"א: 'מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכל שכן בשאר דברים. ויש אוסרים למצוץ בפה מהענבים וכיוצא בהם'. וכתב ה'משנה ברורה': 'מטעם שאין דרך סחיטה בפיו. וכל דבר שאין דרכו בכך, לא גזרו בו'. ועוד כתב: 'ועיין בא"ר שכתב; דבזיתים וענבים שסחיטתן מדאורייתא הנכון להחמיר מלמצוץ אפילו בפיו כסברא אחרונה. ובשאר דברים אין להחמיר ומסתבר שאפילו בזיתים וענבים אין להחמיר, רק דרך יניקה לבד דהיינו שמוצץ אותם ואינו משימם לתוך פיו'. ומבואר בדבריו, שההיתר הוא למצוץ רק בפיו, אבל סחיטה בידים לתוך הפה אסורה. (שכ"א, משנ"ב ס"ק י"ב). ■

כל הפירות מותר לסחטן. וכתב ה'משנה ברורה': 'ואפילו במקום שנהגו להחמיר בשאר פירות היינו: דוקא שסוחטן למשקה, אבל כשסוחטן בקערה לטבל בו המאכל מותר, שאינו נקרא משקה. וזיתים וענבים אסור אף באופן זה'. (שכ"א, משנ"ב ס"ק ח).

□ **שאלה מעשית:** בנו בן החמש של אהרן אהב מאד לשתות מיין תפוזים ובמשך השבוע היה אהרן סוחט עבורו מיין לפי בקשתו. שבת אחת רצה מאד הילד לשתות מיין תפוזים וכל ההסברים שאסור לסחוט בשבת לא הועילו להרגיעו. לבסוף חשב אהרן על פתרון מקורי. הוא אמר לו לפתוח את פיו וסחט מספר פלחים ישירות לתוך פיו הפתוח. כשסיפר אהרן על כך לחברו העיר לו הלה, כי אינו משוכנע שהדבר

□ **שאלה מעשית:** כשהגיעה משפחת פרידמן בשבת לבקר את דודתם, כיבדה אותם בסלט פרות טעים וטרי, הסלט היה מטובל במיין שבתחילה לא הצליחו לזהותו, כשהתעניינה גב' פרידמן אצל הדודה מהו המיין הטעים, גילתה לה כי היא סחטה אפרסקים לתוך הכלי, והשתמשה במיין כדי לתבל את הסלט. גברת פרידמן שהבינה שהסלט נעשה בשבת וגם האפרסקים נסחטו בשבת, שאלה אח"כ את בעלה האם היה מותר לסחוט את האפרסקים בשבת. אכן מה הדין ומדוע?

תשובה: מותר. וכיון שנסחטו לטבל ולא לשם משקה, מותר אפילו במקום שנהגו להחמיר בשאר משקה. ומקור הדבר כתוב בשו"ע: 'ותיתם ורימונים אסור לסחטן, ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר, ואם עומדים למשקים אסור ושאר

'חנוכה'

משמעות ניסי חנוכה

לגמרי למצוה. וכיו"ב מבואר בתוספות במסכת 'סוכה' (מו. ד"ה: 'הרואה') שעמדו על החלוק שתיקנו ברכת הרואה דוקא בחנוכה, מה שלא מצינו כן בשאר מצוות; כמזוזה סוכה ולולב ומאי שנא? וביארו בתירוץ ראשון: שהוא משום חביבות הנס של החנוכה. כמו כן מצינו גם ברא"ש ריש 'פסחים' (סי' י' (שהקשה: למה מברכים המשך בעמ' 4 <<<

אלא עושה לו מדורה בפני עצמו מפני שהוקצה למצותו ואילו בשאר דברים; כמותר השמן שבנר של שבת ונויי סוכה לאחר שבעה כיון שנעשית כבר מצותו מותר להשתמש בהם?
וכתבו לישב: דשאני נר חנוכה שאינו בא להנאתו אלא לפרסומי ניסא ומשום חביבות הנס אינו יושב ומצפה שיכבה הנר כדי להשתמש בשמן, אלא הוא מקצהו

התוספות במסכת 'שבת' (מד). ד"ה: 'שבנר' (הקשו: מה החלוק בין דין הנותר מן השמן של נר חנוכה בליל השמיני של חנוכה שאסור להשתמש בו,

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

3 >>> המשך מעמ' 3

בנוסח הברכה: 'להדליק נר חנכה' ולא: 'על הדלקת נר חנכה'? והרי מבואר בגמ' שם, שיש כלל בדבר, שמצוה שאפשר לעשותה ע"י שליח מברכים בנוסח: 'על' ומה הטעם שנשתנה כאן לברך שלא כפי הכלל?

וביאר: שכיון שמשום חביבות המצוה אין רגילים לעשותה ע"י שליח, לכך מברכים 'להדליק' ולא: 'על הדלקת'.

ידוע גם לשונו של הרמב"ם בסוף הלכות 'חנוכה' (ד יב) שכתב: 'שמצות נר חנוכה היא מצוה חביבה עד מאד וצריך האדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הקל והודאה לו על הניסים שעשה לנו. ואפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסותו' וכו' (ועיין במשנ"ב (ביאוה"ל תרנו ד"ה: 'אפילו') שעמד על החדוש הגדול בדבר זה, שאפילו במצוות שהם מדאורייתא לא מצינו את החיוב הזה ששואל על הפתחים בכדי לקיימם. ומה הוא באמת המקור לחדוש הגדול הזה, עיין ב'מגיד משנה' שמביא לכך את הגמ' בשבת כג: שאמרו: 'הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים' וצריך להבין מה המקור הנלמד מזה.

ובפשטות נראה לומר בכונתו: לפי המבואר בהמשך הגמ' שאמרו: ד'הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה. והזהיר בציצית זוכה לטלית נאה. והזהיר בקדוש היום זוכה וממלא גרבי יין' הנה מצינו כלפי שאר הדברים שהשכר הניתן על הזהירות בהם הוא שכר גשמי ואילו לענין הרגיל בנר חנוכה מצינו שהשכר הוא מיוחד שהוא שכר רוחני של תורה. ב'חדושי הרי"ם' כתב: שמה שאמרו 'זוכה לבנים ת"ח', אין הכוונה שהוא עצמו אינו זוכה להיות ת"ח, אלא להיפך שזוכה שאפילו בניו יהיו ת"ח וק"ו שהוא בעצמו יזכה לתורה. וממילא לפי גודל השכר המתקבל על קיום מצוה זו, אנו מבינים כמה מצוה זו גדולה וחביבה עד למאד. ויתכן עוד שזה לא רק כסימן על גודל חביבות המצוה, אלא גם כסבה עצמה לחביבות המצוה, שמאחר שזוכים על ידה לכזה שכר גדול, ממילא זה עצמו עושה את המצוה הזו למצוה חביבה עד מאד.

וצריך להתבונן מה היא המידה כנגד מידה שיש כאן? והרי בשאר דברים שאמרו שם מובן מאליו מה היא המידה כנגד מידה, ד'הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה. והזהיר בציצית זוכה לטלית נאה. והזהיר בקדוש היום זוכה וממלא גרבי יין' אבל מה היא המידה כנגד מידה שמתקיימת בשכרו של הזהיר בנר חנוכה שזוכה לבנים תלמידי חכמים? גם יש להתבונן, שהנה הרי היו שני

ניסים בזמן הזה של ימי החנוכה; הנס האחד הוא: נס נצחון המלחמה 'גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים'. והנס השני הוא: נס מציאת פך השמן והדלקתו לשמונה ימים. מה היא אותה מלחמה שנלחמו בנו היונים? ומה הקשר בין הנס שאירע עם השמן, לענין נס המלחמה?

ובכדי להסביר את הדברים, נקדים לכך את המבואר בספרים הקדושים בענינים אלו, ראשית מה שכתב ה'יערות דבש' (א ד"ג) וז"ל: 'תיכף בבנין בית שני בנו הכותים בית מקדש בהר גריזים ושמה נאספו כל הפוקרים בתורה שבע"פ וכל הצדוקים וקשי העורף למיניהם. והיו בארץ ישראל ג' כיתות; הלא המה, עדת הפרושים מעתיקי תורה שבעל פה. עדת הצדוקים שכפרו בתחית המתים ועוה"ב. וכת האיסיים שמתנהגים בפרישות מאד אבל לא ישמעו לתורה שבע"פ, כי כל למודיהם לפי חכמת הפילוסופים ודעת חצוניים והיא היתה הסכה לבסוף שבאו היונים על ירושלים, כי המתיונים והפוקרים הלשינו על הפרושים וכאשר באו היונים בארץ הקדש, המה נתקרבו להם.

זולת עדת הפרושים והחסידיים, לפי שהיתה ידם עם החשמונאים כהני ה' ומאלה פרח הנס שהרימו קרן על היונים ונתקבלה תורה שבעל פה ע"י הנס הזה, כי ראו כולם כי כת הפרושים האלו הצליחו. וביחוד במציאת פך השמן והנס שדלק ח' ימים, משום היות השמנים האחרים בלתי טהורים. וזהו ג"כ מופת על התורה שבע"פ, כי לא נזכר בתורה שלא ידליקו בשמן טמא, אלא שקבלו כן בתורה שבעל פה. לכך אחז"ל ('סוטה' מט:): 'שב'פולמוס' (חיל של בית חשמונאי) של חשמונאים גזרו לא ללמוד חכמת יונים, שהיא פילוסופית מאריסטו וחבריו שהיו מהרסים נגד התורה שבע"פ'. ומבואר בדבריו: שעיקר מלחמת היוונים היתה כנגד תורה שבע"פ וכלפי זה היה הנצחון בקבלת וקיום תורה שבעל פה.

כיוצא בזה כתב הרמח"ל ואלו דבריו: ענין חנוכה ופורים, הוא להאיר את האור המאיר בימים ההם כפי התקונים שנתקנו בהם; חנוכה בתגבורת הכהנים על הרשעים בני יון, שהיו מתכוננים להסיר את ישראל מתורת ה' ונתחזקו הכהנים ועל ידם שבו לתורה ולעבודה ובפרט בענין המנורה לפי תקוניה שהיו הקטרוגים כנגד ענינה והחזירו הכהנים ענינה.

ומבואר גם בדבריו שהיו הקטרוגים כנגד המנורה, אשר כידוע היא הרוזמת על התורה שבעל פה, כמו שנאמר: "כי נר מצנה ותורה אור" ('משלי' ו). ואמרו חז"ל (ב"ב כה): 'הרוצה שיחכים ידרים... וסימנך; מנורה בדרום' והיינו: שהשפע

של התורה שבעל פה היה מושפע ע"י המנורה. וכן אמרו חז"ל ('ברכות' נו:): 'הרואה שמן זית בחלום, יצפה למאור תורה שנאמר: "ויקחו אליה שמן זית זך" ('שמות' כז)'. וכן מצינו בדברי הנצי"ב ב'העמק

דבר' לפרשת תצוה ('שמות' כז כ) שכתב: שהתלמוד ניתן בכח המנורה, אשר נכלל בו שבע החכמות וכל הכחות הנדרשים לפלפולה של תורה. והביא דאיתא ב'בראשית רבה' (צא ט): 'בשעה שהיה אדם אומר דבר מתוקן לפני ר' טרפון היה אומר: "כפתור ופרח" ופירש הנצי"ב: שבא רבן של ישראל ללמדנו בזה, שמה שתלמיד ותיק מחדש דבר טוב הוא ע"י הכח שנרמז בכפתוריה ופרחיה של המנורה. ועל כן בבית שני שרבו ישיבות והעמידו תלמידים הרבה להויות דאביי ורבא שהוא התלמוד, נתחזק כח המנורה ע"י הנס של חנוכה. ובמקו"א כתב: שיש לדעת שאור התורה שהוא תכלית המשכן והעיקר המשרה שכינה בישראל, מושפע באמצעות שני כלי הקדש הללו היינו: הארון והמנורה. ונשתנו פעולותיהם זה מזה; שהארון בא כלפי התורה שבכתב. והמנורה באה כלפי התורה שבע"פ. ולזה הכח הנפלא שנקרא 'תלמוד' נלקח מכח המנורה.

ולמעשה כבר נמצא כן בברייתות ד'היכלות רבתי' והביאו רבי צדוק הכהן בספרו 'פרי צדיק' לחנוכה וז"ל: 'אמנם ע"י הצרות והגזירות זכו למאור תורה, כדאיתא, שבבית שני אף שלא שרתה שם שכינה, אבל הדרה יקרה וגדולתה של תורה נתגלה בבית שני והמכוון בזה לזמן החשמונאים שאז היתה התחלת הארת התורה שבעל פה. ולשון הברייתא אמרו שם (לא ה): 'אמר ר' ישמעאל: "כך אמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר הגדול: 'לא קבלו עליהם אבותינו לשום אבן על אבן בהיכל עד שכפו למלכו של עולם וכל משרתיו ונזקקו להם וגילה להם סודה של תורה"'. מיום שניתנה תורה לישראל עד שנבנה בית שני, תורה ניתנה, אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדה ויראתה עושרה גאותה וגאונה עוזה ועזוזה וכבודה ממשלתה וגבורתה לא ניתנו אלא בבית שני'.

הרי מבואר לפנינו מכל האמור: שהיתה עיקר המלחמה של היונים בעם ישראל בכדי להשכיח את התורה שבעל פה ואדרבא את התורה שבכתב הרי ציוה תלמי מלך יון שיתרגמו לו. וע"י נס נצחון המלחמה, זכו עם ישראל להכיר את האמת שבתורה שבעל פה, כשעדת הפרושים נושאי דגלה של התורה שבעל פה התחזקה בזה.

ועתה נמשיך ללמוד מהמבואר בספרים בענין מצות ההדלקה, בכדי להבין איך מצות ההדלקה קשורה גם היא לנס הנצחון של העמדת התורה שבעל פה. כתוב בספר 'הרוקח': שמה שמדליקין בחנוכה ל"ו נרות, הוא לפי שבחנוכת העולם נטע אותם האלקים ברקיע השמים להאיר בהם. וכדאיאתא ב'פסיקתא רבתי': שאותה אורה שנשתמש בה אדם הראשון נשתמש בה ל"ו שעות ולאחר מכן גנזה הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא, לכך מדליקים ל"ו נרות שהן כנגד ל"ו שעות ששימשה האורה במעשה בראשית.

והביא עוד 'הרוקח': שבתורה כתוב לענין בריאת האור: **"וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב"** ('בראשית' א). יש ד' תגים על האות ט"ת, בא לרמוז על נרות החנוכה שד' פעמים ט' הוא ל"ו כנגד ל"ו שעות ול"ו נרות שמדליקין בחנוכה. הרי לפנינו מוצאן של הדברים של"ו הנרות של ימי החנוכה יש שייכות לאור הגנוז לצדיקים. וידוע במדרשי חז"ל שהאור הגנוז נגנז בתורה הקדושה, עיין ב'זוהר' (ח"א 'השמטות' רסד): **"האור הגנוז, היכן גנזו בתורה"**.

ובספר 'פרי צדיק' לרבנו צדוק הכהן (ויצא ג') כתב: שהאור הגנוז הוא התגלות תורה שבעל פה, שעל זה נאמר: **"וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב"**. ובמקו"א (ר"ח 'תמוז' א) הוסיף: שעל עוסקי תורה שבעל פה איתא ב'תנחומא' ('נח' ג): (שעליהם נאמר: **"הָעַם הַהֲלֹכִים בַּחֲשֵׁךְ רְאוּ אֹרֶךְ גְּדוֹל"** ('ישעיה' ט)). **"אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול, שהקב"ה מאיר עיניהם"** וכו', שעל ידי היגיעה בתורה שבעל פה מוציאים האור הראשון הגנוז בתורה שבעל פה.

ומן הענין להעתיק בזה מה שכתב בספר 'בני יששכר' על דברי הרוקח הנזכרים וז"ל: 'הנך רואה דברי הרוקח ז"ל שכל דבריו קבלה מאליהו, שהארת מצות נר חנוכה היא מהארת האור הגנוז ונקבעה לדורות ברוח הקדש, מפני שידעו שבכל שנה יתגלה האור ההוא'.

ואח"כ הוסיף לבאר עוד בנוסח 'על הניסים' שאומרים: **"וַיִּלְעַמְךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וַפְּרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה"** וכבר תמהו על לשון: **"פְּרָקָן"** שהוא לשון ארמי, שלא מצינו כדוגמתו ב'ברכות'. הנה התרגום הוא לשון מיצרנית ללשון הקדש כמו **"בר מצרא"** והוא נקרא כמקבל מלשון הקדש. והנה התגלות האור בשעת הישועה, זה הנס הנקרא בלשון הקדש **"תְּשׁוּעָה"** והיא **"תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה"** הנעשית בזמן ההוא והארת האור הנמצאת בשאר השנים הבאים אחריה הוא כמקבל מהארה הראשונה, זהו הנקרא בלשון

תרגום: **"פְּרָקָן"** וזהו שאמר: **"תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה"** היינו: בזמן ההוא **"וַפְּרָקָן"** ממנו לשאר השנים ובכל שנה מתגלה האור ופתוח לזכי הראות ולישרי מצוה ל"נר **מְצָנָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ"**.

ומן הראוי להביא בזה גם את לשון המלבי"ם בריש פרשת 'בהעלותך': **"עוד נראה לפרש עפי' הידוע שבנרות המנורה היה מאיר אור הגנוז, הביא שכן כתוב ב'ירושלמי' שלכן לא נכתב במעשה יום הראשון: 'וַיְהִי כֵן', משום שנגנז אור הגנוז ולא היה גמר בריאת היום כתיקונו. ועתה ע"י המנורה נשלם בריאת יום הראשון על מתכונתו. וזהו מה שנאמר אצל אהרן: 'וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהְרֹן' (במדבר' ח). היינו: שאהרן תיקן מילת **"כֵּן"** שהיה חסר במעשה בראשית'.**

ומוסיף על כך המלבי"ם: **"ש'על זה היתה הוראת המנורה שהוא מציין אור השכל ואור הנבואה, אשר באורה נראה אור. וכמו שערך ד' בהנהגת העולם שלא ירד השפע והברכה מלמעלה אלא אם יכינו מלמטה כגון: ע"י הקרבנות שעלה ענן עשן הקטורת מלמטה ומוריד את הברכה מלמעלה, כמו כן בכדי להוריד את האור העליון צריך להקדים ולהאיר באור של מטה שהוא אור המנורה. ובעת שהדליקו אהרן ובניו את המנורה מלמטה בקדש בהיכל, ירד אור הגנוז משבעת פני המנורה אשר למעלה בקדש ומילא את הבית כולו באור השכינה החכמה והנבואה"**.

ואפשר להסמיך לזה את דברי הרמב"ן בפירושו עה"ת (ריש 'בהעלותך') על מה שאמר הקב"ה לאהרן: **"שֶׁלַךְ גְּדוֹלָה מִשְׁלֵהֶם, שֶׁאַתָּה מְדַלֵּק וּמִיֵּטִיב אֶת הַנְּרוֹת"** (רש"י 'במדבר' ח ב). ופירש הרמב"ן בזה: שכיון בזה על ענין חנוכה של הנרות שהיתה בבית שני ע"י בני אהרן הלא הם חשמונאי כהן גדול ובניו. וביאר הגדולה בזה: שאף אחר שחרב הבית ונתבטלו הקרבנות ונרות המנורה, נרות חנוכת חשמונאי לא בטלה ונוהגת אף בגלותנו.

המורם מכל המתבאר: איך הדברים כולם נקשרים זה לזה, יסוד מלחמת היונים היתה בבטול תורה שבעל פה, **"לְהַשְׁפִּיחַם תוֹרַתְךָ וְלְהַעבִירֶם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ"** ונס הנצחון של הפרושים מעתיקי התורה שבעל פה העמיד את קיום התורה שבעל פה. וכמו כן נס פך השמן חיזק ג"כ את התורה שבע"פ, כמו שביאר ה'יערות דבש'. ונצטוינו ע"י חז"ל להדליק נרות החנוכה להאיר את הארת האור הגנוז גם הוא בתורה הקדושה ובמיוחד בתורה שבעל פה.

ולמדנו גם בדברי הרמח"ל ו'הרוקח': שהאור הזה נמצא בכל השנים בזמן זה של

ימי החנוכה וממילא מתבאר היטב ג"כ, מדוע השכר המגיע לנזהר בהדלקת נר חנוכה, הוא שבניו יהיו תלמידי חכמים, שזו היא המידה כנגד מידה שהאדם זוכה בזהירות שנוהר בהדלקת נר החנוכה, שהאדם הנזהר במצות הדלקת נר חנוכה שהיא העמדת התורה שבעל פה על תילה, זוכה שתמצא אצלו התורה שבעל פה משכן להיות קבוע בו ובזרעו.

וממילא אין פלא כלל שהנס הזה יש לו חביבות מיוחדת, שהרי על ידו זכינו לקיום התורה שבעל פה. ואיך זכינו לכל זה, כבר כתב הב"ח (סו"ס תרע), שכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם השי"ת ועל כן נעשה הנס גם בנרות תחת אשר הערו נפשם למות על קיום העבודה והיינו: שזכות הנס היתה בעבור המסירות נפש של החשמונאים.

דבר נוסף בענינם של הימים הללו, מתבאר בלשון הרמב"ם: שהימים הללו ניתנו **"לְהוֹדוֹת וּלְהַלְלֵהוּ"**, כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הקל והודאה לו על הניסים שעשה לנו. יש חידוש מהחיד"א על דברי דוד המלך ע"ה ב'תהילים' : **"טוֹב חֶסֶדְךָ מִחַיִּים שְׁפָתַי יִשְׁבַּחוּנְךָ"** (סג). מבאר החיד"א: שהרי הדבר החשוב ביותר לאדם הוא החיים, אולם אומר דוד המלך ע"ה שיש דבר החשוב יותר מהחיים עצמם והוא: **"שְׁפָתַי יִשְׁבַּחוּנְךָ"** אם אפשר להודות להקב"ה. א"כ הימים האלו שנתקנו לנו כימים של הודאה, יש את הזמן להודות להקב"ה על המתנה הטובה של התורה שבע"פ, הלא א"א לנו לחשוב כלל איך היינו נראים ח"ו בלא התורה שבע"פ.

וראוי להתחזק גם בדברי הרמב"ן הידועים (סוף פר' בא): **"שמן הניסים הגלויים אנו מודים על הניסים הנסתרים. ומסיים בדבריו: שמי שאינו מאמין שכל הטבע הם ניסים נסתרים, אין לו חלק בתורת משה' בודאי שהימים האלו הם הזמן הראוי והמיוחד להתחזק בדברים האלו ג"כ"**.

השלה"ק כותב: שתוכחת מוסר לחנוכה; שיחשוב שעיקרו נתקן להלל ולהודות לשמו יתברך על כי היוונים חשבו לבטל תורה ומצוות. על כן הימים האלו ראויים ביותר להתמדה בתורה מבשאר הימים כי תלמוד תורה כנגד כולם ובעונותינו הרבים יש הנוהגים בהם בטול מתלמוד תורה והולכים אחר ההבל. ומה שרבותינו הקדמונים פסקו בהם ישיבה בימים ההם, עשו כן עבור הנערים שיחזרו על תלמודם מה שלמדו שיהא שנון בפיהם. על כן השומע ישמע ויתעורר בימים ההם ביתר שאת בתורה ובמצוות ותבוא עליו ברכת טוב. ■

שבת נופש

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

במלון 'פינר'

פרשת ויחי טו'-טז' טבת 2010-1-2-1

פרשת כי תשא יט'-כ' אדר 2010-3-5-6

לציבור חדש בתשלום מראש בלבד

03-6777779/557

בין השעות 9:00-15:30

נסיעה לקברות הצדיקים
 עם הרב אמנון יצחק שליט"א
ביום שלישי ב' אדר 16/02/10
 יציאה מנקודות האיסוף בשעה 7:30 בדיוק!
 ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!
 זכאי "חי מפליים" 50% הנחה

קרו 'ישמח משה'
 נופשים במלון בית קיי נהריה (סמוך לביתו של רבי דוד אבוחצירא שליט"א)

שבת תורנית - הנוחה
 חמישי - שבת ל' כסלו - ב' טבת 17-19/12/09
 אפשרות לשישי שבת בלבד

הרב אבנר קוואס
 שליט"א

מרצה בכיר לזוגיות ושלוש בית
 כרי דשא נרחבים, משחקיה, בריכה מחוממות, שמרטפות לילדים, משגיח צמוד הבשרים בהכשר מהודר ושאר כל הפרודוקטים בד"ץ העדה החרדית והרב לנדא ניתן להזמין חוגי בית בנושאים שונים כגון: הפרשת חלה ♦ הבית היהודי ♦ חינוך ילדים ועוד ללא כל תשלום לאור הביקוש הרב עדיף להזמין הרצאה שבועיים מראש

קרו 'ישמח משה'
 רב קווי 03-6783030

חדש ב'שופר'

ניתן להשיג ציציות, כיפות ומטפחות ראש עם הלוגו של 'שופר'

03-6777779
 בין השעות 10:00-18:00

שידוכים באמונה
 והבדוק בין שולח

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי
חדשון אפרים אריאל גינס
 ארסולבך נציגים רבים ברגבי סאץ

1599-500-811

יהודי יקר!
 אל תישאר לבד - התחבר לתורה! אברך תלמיד חכם ילמד אותך תורה ללא תשלום! התקשר עכשיו:
050-416-60-70

אברך יקר!
 אל תשאיר את אחיך לבד! הצטרף לאלפי האברכים המתנדבים ללמד תורה פעם בשבוע התקשר עכשיו:
050-416-60-70

בשר טריפה וכשרה שנתערבו

מאת הרה"ג שלום קייקוב שליט"א

ברוב וממילא שוות כעופות כשרים וכיון שזה נעשה בזכות העופות שלי, לי שייך ההשתבחות ואין לך אלא דמי עשר עופות טרפות, או קח עשר עופות ותן לי בדמים את ההשתבחות.

האם צודק בטענתו?

עופות טריפה נפלו לתוך הטנדר של העופות הכשרים, כך שלא הכירו ולא ידעו אלו עופות כשרים ואלו טריפה. וכאשר נרגעו הרוחות בא בעל הטריפה לבקש עשר עופות. טען לו בעל הכשרות: שהטרפות התבטלו

באחד מכבישי הארץ נסעו זה לצד זה שני טנדרים; האחד היה טעון ארגזי עופות משחיטה כשרה והשני היה טעון ארגזי עופות משחיטה טריפה. ותוך כדי הנסיעה, הרכב עם עופות הטריפה עשה תאונה וכתוצאה מהתאונה, עשר

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק,

בתאום מראש בלבד: 03-6777779

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום המישי בשעה 20:30 בערב

בלמוד עם חברותות בישיבות 'אהל יהודה'

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net

המתווך מכר ביותר - למי הולך הרווח?

תקציר התשובה:

א. כל תמורת הדירה שייכת לראובן המוכר והוא צריך לשלם לשמעון המתווך רק \$2100 שהם דמי התיווך על תמורת הדירה.

ב. לרוב הפוסקים, במקרה המיוחד הזה כל הרווח ילך לראובן המשלח. אם ההנחה ניתנה בגלל היכרותו של המוכר עם שמעון, יתחלקו ברווח, אבל יוכל שליח לתפוס הכסף ולטעון "קים לי" כרמ"א. אם ההנחה ניתנה בגלל כושר המיקוח של שמעון, לדעת השו"ע יתחלקו ברווח.

ממשיכים...
לא לאכול! מוצרי
'עלית - שטראוס'

ספרית שופר

608 קלטות אודיו ב-22 דיסקים

רק ב-10 ש"ח לדיסק

בפורמט MP3

ניתן להאזנה בכל מחשב

ניתן להשיג במשרדי 'שופר'

רח' מתתיהו 10 בני ברק 03-6777779